



100 ΧΡΟΝΙΑ **Εικαστικά**
ΤΟ ΒΗΜΑ

Στα Χανιά, την πόλη που επέλεξε ο ίδιος για να γίνει ο δικός του τόπος, παρουσιάζεται η αναγεννημένη έκθεση του σημαντικού βρετανού ζωγράφου, ολόκληρη η τέχνη του οποίου απέτιε φόρο τιμής στο φως, στη ζωή, στο τοπίο και στους ανθρώπους της Ελλάδας

i «John Craxton: Μια ελληνική ψυχή», 8 Οκτωβρίου 2022 - 31 Ιανουαρίου 2023, Δημοτική Πινακοθήκη Χανίων (Χάληδων 98-102), Ωράριο λειτουργίας: Δευτέρα έως και Σάββατο 10.00 έως 14.00 και 19.00 έως 22.00. Κυριακή κλειστά.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΨΥΧΗ ΤΟΥ ΤΖΟΝ ΚΡΑΞΤΟΝ

ΤΗΣ ΝΤΙΑΝΑΣ ΚΑΡΤΣΑΓΚΟΥΛΑΣ

Μετά τη θερμή υποδοχή που επιφύλαξε το αθηναϊκό κοινό στην έκθεση «John Craxton: Μια ελληνική ψυχή», που πραγματοποιήθηκε στο Μουσείο Μπενάκη, ήρθε και η σειρά της Κρήτης να φιλοξενήσει τα έργα του ζωγράφου που αγάπησε τόσο πολύ τον τόπο μας. Αφορμή για τη δημιουργία της έκθεσης ήταν τα 100 χρόνια από τη γέννηση του καλλιτέχνη και τα 75 από την πρώτη του επίσκεψη στην Κρήτη, ενώ προπομπός της ήταν η βιογραφία που έγραψε ο φίλος του Ιαν Κόλινς, «John Craxton: A Life of Gifts» («Τζον Κράξτον: Ο αγαπημένος της ζωής. Μια ελληνική ψυχή», εκδόσεις Πατάκη).

Πρόκειται για μια εμπλουτισμένη συλλογή – σε σχέση με αυτήν που παρουσιάστηκε στο Μουσείο Μπενάκη –, από ολόκληρο τον καλλιτεχνικό βίο του Τζον Κράξτον, με έργα που για πρώτη φορά εκτίθενται στο κοινό.

Περιλαμβάνει συνολικά περί τους 100 πίνακες, σχέδια, εκτυπώσεις, φωτογραφίες και αντικείμενα κυρίως από το Craxton Estate, αλλά και 20 έργα τα οποία παραχώρησαν φίλοι του καλλιτέχνη που ζουν στα Χανιά.

Κεντρικό ρόλο κατέχει η ταπισερί «Τοπίο με στοιχεία της φύσης» που δημιουργήθηκε από τον Κράξτον για λογαριασμό του Πανεπιστημίου Στέρλινγκ στο Εδιμβούργο, τη «ματριά» για εκείνον περίοδο κατά τη διάρκεια της δικτατορίας, που είχε εξοριστεί από την Ελλάδα. Το συγκεκριμένο έργο, το οποίο είναι φτιαγμένο από νήματα 500 διαφορετικών χρωμάτων – τιμητική αναφορά στην κρητική υφαντουργία –, αποτυπώνει όλα όσα ένιωθε ο καλλιτέχνης για την Ελλάδα. Είναι η πρώτη φορά στα 50 χρόνια δημιουργίας του που το «Τοπίο με στοιχεία της φύσης» ταξιδεύει εκτός Σκωτίας.

Σύμφωνα με τον Ιαν Κόλινς, η ζωγραφική του Τζον Κράξτον ήταν σύγχρονη αλλά είχε και στοιχεία από την αρχαιότητα και την ελληνική μυθολογία. Επίσης, περιείχε πολλά σύμβολα, ενώ προτιμούσε να ζωγραφίζει απλούς ανθρώπους. Εκείνους που γνώριζε στις ταβέρνες όπου συχνάζε – αγαπούσε πάρα πολύ τη ζωή στις ταβέρνες –, φαρμάδες, βοσκούς, φαντάρους και ναύτες που κατέφθαναν στο λιμάνι. Από την ηλικία των 23 ετών που για πρώτη φορά έφθασε στην Κρήτη μέχρι τον θάνατό του το 2009, στα 87 του, ζωγράφιζε αποκλειστικά και μόνο ελληνικά θέματα.

Το μίλε και το κήρινο

Περιδιαβάζοντας κανείς τους τρεις ορόφους της Δημοτικής Πινακοθήκης Χανίων αισθάνεται ότι μπαίνει ουσιαστικά στη ζωή και στην ψυχή του Τζον Κράξτον. Από τη ρεπλικά της μοτοσυκλέτας του με την οποία ταξίδευε στα Λευκά Όρη μέχρι την αναδημιουργία του εργαστηρίου του σπιτιού του, που βρίσκεται πάνω στο παλιό λιμάνι των Χανίων, και τη γραμμένη στα ελληνικά καρτ ποστάλ, όπου περιέγραφε τη στενοχωρία του που βρισκόταν στο μονιτό τοπίο της Αγγλίας μακριά από την Ελλάδα, όλα τα εκθέματα μας εισάγουν στην ψυχοσύνθεση του ασυμβίβαστου καλλιτέχνη.

Εκείνο που επίσης μένει στο μυαλό του επισκέπτη είναι η έντονη αντίθεση που υπάρχει στα χρώματα των τοίχων της Πινακοθήκης, η οποία συμβολίζει και τα συναισθήματα του Κράξτον. Σε εκείνους που έχουν μίλε σκούρο χρώμα εκτίθενται τα έργα που δημιουργήθηκαν εκτός Ελλάδας και στους χρυσοκίτρινους, χρώμα που συμβολίζει και το υπέροχο φως της χώρας μας, κρέμονται όσα δημιουργήθηκαν εδώ.



Ο Τζον Κράξτον φωτογραφημένος από τον Nicholas Moore στα Λευκά Όρη της Κρήτης το 1984



Βοσκός, 1984

Ο στίβοςος καλλιτέχνης

Ο Τζον Κράξτον γεννήθηκε στο Λονδίνο, σε μια μεγάλη, μουσικολική και μποέμ οικογένεια, η οποία του έδωσε τη δυνατότητα να ασχοληθεί μόνο με αυτό που αγαπούσε, δηλαδή το σχέδιο και τη ζωγραφική. Από την ηλικία των οκτώ ετών ξεκίνησε η σχέση αγάπης και πάθους που είχε με την Ελλάδα, τη μυθολογία, τον αρχαιολογικό πλούτο που γνώρισε μέσα από τα βιβλία του. Ο Ελ Γκρέκο ήταν ο αγαπημένος του καλλιτέχνης. Από τότε ήθελε να την επισκεφθεί, και μάλιστα στην έκθεση περιλαμβάνεται πίνακας όπου ζωγράφισε το πώς φανταζόταν το τοπίο της χώρας μας.

Έφτασε στην Αθήνα την άνοιξη του 1946 με ένα βομβαρδιστικό αεροπλάνο που είχε ναυαγίσει η σύζυγος του βρετανού πρεσβευτή. Πέρασε στον Πόρο, μετά στην Ύδρα, ταξίδευε παντού αλλά κατέληξε στην Κρήτη το 1947. Αγόρασε το σπίτι του στο λιμάνι των Χανίων το 1960, από όπου πέρασαν πολλοί οπουδικοί καλλιτέχνες - στενοί φίλοι του και συνοδοιπόροι του στη ζωή και στην τέχνη, ανάμεσά τους ο Νίκος Χατζηκυριάκος-Γκίκας, ο Γιώργος Σεφέρης, ο Νάνος Βαλαωρίτης, ο επίσης διάσημος φιλέλληνας Πάτρικ Λι Φέρμιρ κ.ά. Από το Πανεπιστήμιο της Κρήτης μάλιστα ετοιμάζεται ψηφιακή περιήγηση αυτού του υπέροχου σπιτιού.

Παρόλο που γνώριζε όλους αυτούς τους ανθρώπους, και ακόμα περισσότερους, εκείνος, όπως προαναφέρθηκε, προτιμούσε να ζωγραφίζει καθημερινούς ανθρώπους. Εστιάζει τα θέματά του κυρίως στη ζωή του στην Κρήτη. Και όπως αναφέρει χαρακτηριστικά ο Ιαν Κόλινς: «Ενώ όλοι απεικονίζονται στους πίνακές του είναι άνθρωποι του πάθους, αλλά σχεδόν όλοι μοιάζουν σαν να είναι έτοιμοι να ξεπαύσουν στα γέλια. Συχνάζει στις ταβέρνες, έζησε μια ζωή γεμάτη απολαύσεις, αλλά τη ζωγράφιζε κιόλας. Αυτή η έκθεση ουσιαστικά ανήκει στους ανθρώπους των Χανίων. Θα έρθουν άνθρωποι εδώ και θα αναγνωρίσουν τον πατέρα τους, τον παππού τους, τη μητέρα τους, γιατί όλοι στα πορτρέτα είναι ντόπιοι. Πολλοί δεν ξέρουμε ποιοι είναι, οπότε αναπομπό να μάθω από τους επισκέπτες».



Το ατελιέ του Κράξτον στο σπίτι του στο παλιό λιμάνι των Χανίων